

Vytautas Mockaitis

1958 11 18 – 2011 02 24

Išėjo VDA Telšių fakulteto Metalo plastikos katedros vedėjas, metalo skulptorius, medalių kūrėjas ir juvelyras Vytautas Mockaitis. Kilęs iš Klaipėdos raj. Saulažolių kaimo, 1980–1984 m. mokėsi Telšių taikomosios dailės technikume, meninio metalo apdirbimo skyriuje, 1985–1990 m. studijavo Talino dailės universiteto Metalo meno katedroje. Nuo 1992 m. dėstė Telšių aukštesniojoje taikomosios dailės mokykloje, 1994–1996 m. buvo Metalo skyriaus vedėjas. Nuo 1998 m. VDA Telšių taikosios dailės skyriaus (fakulteto) dėstytojas, nuo 2003 m. – docentas, 2004 m. tapo Metalo plastikos katedros vedėju. 1996–1997 m. stažavo Kautokeino (Norvegija) JUHLS sidabro galerijoje. Nuo 1995 m. buvo Lietuvos dailininkų sąjungos, nuo 2000 m. Tarptautinės metalininkų federacijos (FIDEM) narys, nuo 2005 m. Lietuvos kalvių sąjungos garbės narys. Nuo 1990 m. surengė 14 autorių parodų, dalyvavo apie 150 grupinių parodų. Nuo 1988 m. buvo nuolatinis tarptautinių medalių kūrėjų stovyklų Telšiuose, respublikinių, Baltijos meno trienalijų, FIDEM parodų narys. 2002 m. VDA leidykla išleido V. Mockaičio parengtus metodinius leidinius „Gintaras taikomojoje dailėje. Projektavimas, morfologija, technologija“ ir „Emalio technika taikomojoje dailėje“. Dailininkas kūrė metalo plastiką, medalius, juvelyrinę, skulptūros objektus, instaliacijas, naudojo geležį, spalvotuosius, brangiuosius metalus, didinimo, mažinimo lęšius, veidrodžius, vabzdžius, augalus ir jų sėklas. Išsiskyrė rūsčia, sunkia, monumentalia, kampuota menine maniera, kurią sunku buvo su kuo nors supainioti. V. Mockaitis pelnytai buvo vadinamas vienu aktyviausių Lietuvos metalo meno scenos veikėjų. Jo kūrinių turi Lietuvos dailės muziejus, Žemaičių muziejus „Alka“ Telšiuose, Žemaičių dailės muziejus Plungėje, kolekcininkai Lietuvoje ir užsienyje.

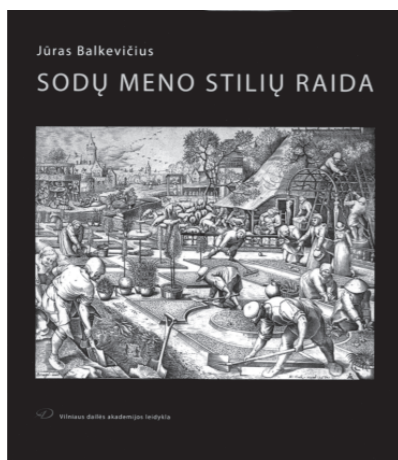
Trumpai

- Pradedama savo veiklą VDA atviroji dailės, dizaino ir architektūros mokykla (ADDAM). Ji teiks papildomo mokymo paslaugas norintiems pagilinti ar praplėsti savo teorines bei praktines žinias įvairiose dailės, dizaino ir architektūros srityse. Baigusieji ADDAM gaus baigimo pažymėjimą, kuris liudys kompetenciją stojant į Lietuvos ar užsienio aukštąsias dailės, dizaino ir architektūros mokyklas. ADDA mokykloje moko Vilniaus dailės akademijos dėstytojai pagal VDA Senato patvirtintas programas. Mokslas ADDAM yra mokamas. ADDAM direktorė Edita Kavaliauskienė • KAM ir Lietuvos leidėjų asociacijos surengtame patriotinės knygos konkurse diplomu įvertinta VDA leidyklos išleista monografija „Pilėnai ir Margiris: istorija ir legenda“.

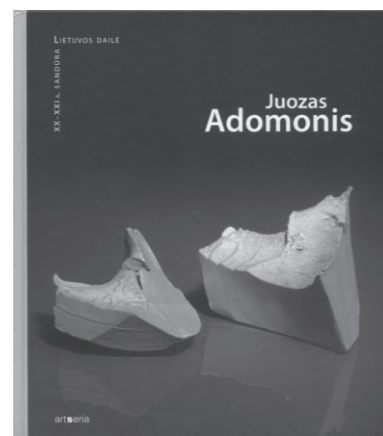
„Inovacijos“ VDA Dizaino inovacijų centre. M. Urbanavičiaus nuotrauka.

KNYGOS

Jūras Balkevičius
Sodų meno stilių raida. V., 2010
Dailininkas *Martynas Gintalas*

Vadovėlis, kuriame pateikiama sodų meno stilių raida nuo pat ištakų iki didžiųjų epochinių stilių susiformavimo. Sodų meno stiliai nagrinėjami gamtinių ir topografinių, socialinių ir ekonominių kultūrinių ir visuomeninių sąlygų kontekste. Nuosekliai analizuojamos aplinkos ir visuomenės sąlygos, lėmusios jų atsiradimą, pateikiama sodų ir parkų kompozicinė sandara, atskleidžiama jos idėjinė ir ženklinė prasmė, supažindinama su kompozicinėmis priemonėmis ir kiekvienam stiliui būdingais elementais, nagrinėjami konkretūs istoriniai pavyzdžiai. Tiražas 500 egz.

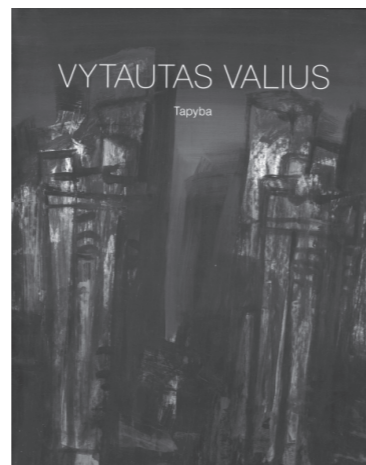
Juozas Adomonis. V., 2011
Sudarė Juozas Adomonis, Danutė Zovienė

Leidyklos *artseria* išleistas monografinis albumas, kuriame pirmą sykį taip plačiai ir išsamiai pristatoma žymaus keramiko, kritiko, teoretiko ir pedagogo, VDA profesoriaus pastarųjų kelių dešimtmečių kūryba. Knygoje publikuojamos per šimto darbų fotografijos, J. Adomonio apmąstymai apie šiuolaikinę keramiką ir prisiminimų fragmentas, rinktinė dailininko bibliografija, svarbesnių kūrinių sąrašas, pluoštas dokumentinių nuotraukų.

Meno idėjų migracija XX a. pradžioje: M. K. Čiurlionis ir amžininkų kūryba. V., 2010
Sudarytoja *Rasa Andriusytė-Žukienė*

Naujas, jau 59-asis „Acta Academiae Artium Vilnensis“ tomas, pasirodantis minint šimtąsias M. K. Čiurlionio mirties metines. Rinkinyje publikuojama 2009 m. Nacionalinėje dailės galerijoje vykusios tarptautinės mokslinės konferencijos „Tarp tylos ir garso: meno idėjų migracija M. K. Čiurlionio ir amžininkų kūryboje“ medžiaga, papildyta naujomis įžvalgomis ir straipsniais. Tiražas 300 egz.

Vytautas Valius. Tapyba. V., 2010
Dailininkė *Neringa Ratkutė*

Tai jau antroji žymaus lietuvių dailininko Vytauto Valiaus (1930–2004) kūrybinį palikimą įamžinanti knyga. Pirmoji (2009) buvo skirta grafikai ir sienų tapybai, o šiame solidžiam albume publikuojami vertingiausi tapybos darbai ir jų ciklai. Didžiausią grupę sudaro kūriniai lietuvių liaudies meno motyvais: „Karaliai“, „Madonos“, „Nukryžiuojimas“, „Pietos“, „Rūpintojėliai“. Tiražas 1000 egz.

VILNIAUS DAILĖS AKADEMIJA

INFORMACINIS BIULETENIS Nr. 2 (195) 2011 VASARIS

V. Jankausko nuotrauka

Šių metų pradžioje Vilniaus mero Raimundo Alekno iniciatyva su miesto meno akademijų rektorais prof. Eduardu Gabniu ir prof. Audriumi Klimu buvo aptarta, kaip padėti socialiai pažeidžiamiausioms vilniečių grupėms – senelių, globos ir vaikų namų gyventojams džiaugtis sostinėje verdančiu kultūrinu gyvenimu. Sutarta, kad socialinės rūpybos, globos ir ugdymo įstaigose reikėtų periodiškai rengti koncertus ir parodas. Vasario 15 d. savivaldybės spaudos centre įvyko spaudos konferencija „Kultūrinis gyvenimas atgims socialinės rūpybos ir globos įstaigose“, kurios metu pasirašytas trišalis bendradarbiavimo susitarimas tarp Vilniaus miesto savivaldybės, Lietuvos muzikos ir teatro akademijos bei Vilniaus dailės akademijos. Spaudos konferencijoje dalyvavo Vilniaus miesto meras ir akademijų rektorai (nuotrauka kairėje). Vasario 9 d. Latvijos Respublikos prezidentas Valdis Zatleras už indėlį stiprinant Lietuvos ir Latvijos draugystę ir bendradarbiavimą keliolika Lietuvos visuomenės, kultūros ir mokslo veikėjų apdovanojo Latvijos Respublikos Pripažinimo kryžiaus ordinais. Tarp apdovanojusių ir VDA prorektorius mokslui prof. Adomas Butrimas. Apdovanojimai įteikti vasario 13 d. Latvijos Respublikos ambasadoje Vilniuje, prezidento V. Zatlero valstybinio vizito į Lietuvą metu (nuotrauka dešinėje).

AKADEMIJOS ŽMONĖS

Aukštųjų studijų fakulteto dekanas doc. Romualdas Kučinskas

Vilniaus bakalauro studijų fakulteto dekanas doc. Česlovas Lukenskas

Pokalbis apie Vinco Kisarasko kūrybą galerijoje „Akademija“

VILNIAUS DAILĖS AKADEMIJOS KRONIKA

Vasaris

- 4 d. Nacionalinėje dailės galerijoje atidaroma VDA garbės profesoriaus Algimanto Švegzdos (1941–1996) kūrybos paroda
- 4 d. Ilgamėčiam VDA pedagogui, skulptoriui prof. Konstantinui Bogdanui – 85
- 5–6 d. VDA dalyvauja kasmetinėje parodoje „Mokymasis. Studijos. Karjera“
- 7 d. Galerijoje „Akademija“ atidaroma Monikos Furmanavičiūtės paroda „Gravitacija“
- 10 d. Galerijoje-dirbtuvėje „Artifex“ atidaroma Violetos Laužonytės paroda „Atostogų pažadas“
- 13 d. Latvijos Respublikos prezidentas Valdis Zatleras prorektoriumi prof. Adomui Butrimui įteikia Latvijos Respublikos Pripažinimo kryžiaus ordiną
- 17 d. Telšių dailės fakulteto parodų salėje atidaroma Estijos Hiiuma salos Eve Viidalepp akvarelės paroda

VDA leidyklos standas Vilniaus knygų mugėje

Prof. Juozas Adomonis pristato savo kūrybos albumą

17–20 d. VDA leidykla dalyvauja Vilniaus knygų mugėje

24 d. „Titanike“ pristatoma Nidos meno kolonija

24 d. Galerijoje „Akademija“ atidaroma Vinco Kisarasko (1934–1988) autorinių knygų iliustracijų paroda „Šventoji kasdienybės knyga arba tiesiog kasdienybė“

28 d. galerijoje surengtas pokalbis apie V. Kisarasko kūrybą

25 d. Telšių dailės fakulteto parodų salėje atidaroma Antano Mončio (1921–1993) skulptūros ir eskizų paroda

Janina Bielinienė

Nežinomi knygos keliai

Kiekvienas nustemba išgirdęs, kad mūsų biblioteka turi Napoleono dukterėčiai priklausiusį 1753–1764 m. išleistą keturtomį veikalą apie flamandų, vokiečių ir olandų dailininkų gyvenimą („La Vie des Peintres Flamands, Allemands et Hollandois“). Iš pradžių tenka įrodyti, kad tos knygos priklausė Napoleono jauniausio brolio Jeronimo dukros Matildos šeimai, o tada paaiškinti, kaip jos atsirado mūsų bibliotekoje. Pirmoji užduotis nesunki, nes knygų viršelio vidinėje pusėje yra užklijuotas ekslibrisas rusų kalba, rodantis, kad tai Anatolijaus Demidovo nuosavybė. Tituliniam lape yra antspaudas „Bibliothèque de San Donato“. Visos enciklopedijos rašo, kad A. Demidovas, tapęs Vestfalijos karaliumi žentu, igijo princo San Donato titulą. Jo bočiai, proprosenoliai buvo patys turtingiausi Rusijos pramonininkai, valdę penkias dešimtis gamyklų, kuriose dirbo apie 40 000 vyrų, didžiulius plotus žemių su 38 000 baudžiauninkų. Anatolijaus tėvas buvo diplomatas, o jis pats gimė Florencijoje ir taip pat buvo diplomatas. Jo žmona Matilda – humanitarė ir menininkė, tapę paveikslus, liejo akvareles, dalyvavo Paryžiaus Salono rengtose parodose, propagavo ampero stilių. Šias knygas, reikia manyti, įsigijo Matilda. Joms jau pustrėčio šimto metų, bet puikiai išilaikiosios, kukliai įrištos, tik nugarėlės išpuoštos. Į Vilnių jos atkeliavo iš Kauno taikomosios ir dekoratyvinės dailės instituto 1951 m. Iš Paryžiaus knygas atvežė kuris nors Kauno meno mokyklos dėstytojas, nupirkęs jas antikvariate.

Turime knygelių gimusių Lietuvoje, keliavusių po įvairias šalis ir vėl sugrįžusių į gimtinę. Štai skulptorė Elena Gaputytė, išgarsėjusi Anglijoje savo kūryba ir pedagogine veikla, išvykdama iš Lietuvos į užsienį iš savo draugės Sofijos gavo dovaną, 1930 m. Kaune išleistą L. Bertrand knygą „Šventasis Augustinas“. Knygos vertėjas J. Keliuotis ją yra pavadinęs „Sedevru, žavinčiu vaizduote ir širdį“. Elenai studijuojant Taikomosios dailės mokykloje Freiburge šiai knygai draugiąją papildė A. Maceinos verstas Tihar Thoth „Jaunuolio būdas“. Tai buvo Elenos mokytojo, dailininko prof. V. Kasiulio atsiveiktinio dovana. Jis pats tą knygėlę buvo gavęs iš kun. S. Ylos, kuris išėjęs iš Štuthofio lagerio keletą metų gyveno Vokietijoje. Abi knygelės nesiskyrė su skulptore. Keletą metų ji gyveno Kanadoje, pora metų praleido Paryžiuje, vėliau ilgai įsikūrė Anglijoje. Po trisdešimties metų, E. Gaputytės valia, abi knygos grįžo į tėvynę, tik ne į Kauną, o į Vilnių. Tarp skulptorės E. Gaputytės nestelkiamas užrašytas Vilniaus dailės akademijos bibliotekai yra virš 1000 knygų, nukeliavusių tūkstančius kilometrų. Dailininkei savo kūrybą siuntė lietuviai poetai, prozininkai, mokslininkai, gyvenę įvairiose šalyse. Taigi iš JAV, Kanados, Australijos Vokietijos ar Prancūzijos per Angliją knygos atkeliavo į Vilnių.

Įdomūs dovanotųjų knygų keliai. 1971 m. Lietuvoje apsilonkęs dailininkas, buvęs Dailės akademijos direktorius Viktoras Vizgirda atvežė Bostone pirktą 600 puslapių didelio formato (28x38 cm) knygą albumą „The complete work of Michelangelo“ su 1040 iliustracijų ir 32 spalvotais įklijuotais lakštais. Leidinio pradžių pradžia buvo Florencijoje. Ten būrys įvairių kraštų mokslininkų parengė spaudai savo straipsnius ir įteikė juos leidyklai New Yorke. Knyga atspausda Japonijoje, Tokijo spaustuviėje ir per Bostoną atkeliavo į Vilnių. Dailininkas V. Kisaraskas, kruopščiai studijavęs šį veikalą, 1974 m. sukūrė įdomų ekslibrisą, skirtą V. Vizgirdos 70-mečiui, ir įklijuojo jį viršelio vidinėje pusėje. Keletas leidinių atkeliavo iš Kinijos. Jas dovanavo Vilniuje viešėje kiniečiai. Vienas iš albumų išleistas labai prabangiai. Originaliame idėle puikuojasi puošniu kinietiško šilko viršeliu įrištos Sunkso dinastijos paveikslų, saugotų Tjanlajos galerijoje, kopijos. Kiekvieną kūrinių lydi

paaškinimai kinų, rusų, anglų, prancūzų ir vokiečių kalbomis. Kiti du gauti tomeliai kuklesni ir vien kinų kalba. Viename jų yra spalvoti sceninių kostiumų piešiniai, kitame – kinų floristiniai ir animalistiniai ornamentai. Paminėtini ir dar du originalūs leidiniai. Tai kartoninėse, minkštai išklotose dėžutėse įdėti trisdešimties centimetrų aukščio ritiniai. Vienoje jų – 360 cm ilgio graviūra. Tekstas kinų kalba labai trumpas, o per visą graviūrą vien tik žmonių figūros – vyrai, moterys, vaikai. Kito ritinio ilgis siekia 10 metrų. Čia gana ilgą tekstą nuolat ritmiškai keičia spalvota iliustracija.

Švietimo ministerijos Kultūros reikalų departamentas 1935 m. Kauno meno mokyklai perdavė 11-os pavadinimų knygų. Tarp jų buvo 19 originalių nuo autorinių klišių spaustų Francesco Piranesi graviūrų (75x55 cm) albumas „Vie des restes du Temple de Neptune“. Kaip ir kada jis atkeliavo į Kauną – neaišku. Gerokai nukentėjusį (be viršelio, titulinio lapo) leidinį tuometinis bibliotekos vedėjas dailininkas K. Šimonis sumaniai įkurdino faneros applanke su stipriais medžio rėmais. Taip dabar jis ir saugomas mūsų bibliotekos retų spaudinių skyriuje.

Sunkiai įspėjami antikvariniuose knygynuose įsigytų knygų keliai, keičiantys. Štai Evangelija senajai slavų kalba buvo nupirkta dėl prabangaus rūbelio. Viršelis puoštas originaliais gelsvame metalo iškalintais bareljefais. Už knygą užmokėta 650 rublių. Tai buvo tuometinio docento dvejių mėnesių atlyginimas. Tick pat užmokėta už puošniais odiniais viršeliais padabintą, gausiai plieno ir medžio raizininiais iliustruotą 1760 puslapių „Biblia Starego i Nowego Testamentu“ (1846 m.). Už

vieno mėnesio atlyginimą dėl originalių iliustracijų – spalvotų chromolitografijų tik tam leidiniui sukurtų – nupirkta knyga apie šventųjų gyvenimą „La Vie des saints“ (Paris, 1873). Na, o rekordinė 1470 rb suma buvo sumokėta už didelio formato (50x66 cm) 49 graviūrų lakštų aplanką „Description de l’Egipe“. Iš kur tie leidiniai atsirado antikvariate neįmanoma nustatyti, kaip ir kitų ten pirktų. Galima pažymėti, kad vien per 1981 metus VDA biblioteka įsigijo virš 100 retų knygų. Paskutiniame leidinio lape knygnas uždėdavo savo antspaudą, įrašydavo pardavimo datą ir kainą.

Istorikas, medalininkystės tyrėjas V. Ruzas apie vieną unikalią VDA bibliotekos knygą – „Medale Polskie“ – yra net paskelbęs straipsnį („Kultūros paminklai“, Nr. 9. 2002). Jis ilgokai tyrinėjo albumą, pasitelkęs popieriaus ekspertą stengėsi nustatyti albumo kilmę. Mokslininkas teigia, kad jį sukūrė medalių kolekcionierius. Jis įvardino keletą dvarininkų, galėjusių turėti šį albumą ir net jį papildžiusių. Kartu su medalių kolekcija knyga keliavo iš vieno dvaro į kitą, kol tapo dvarininko V. Vagnerio nuosavybe. Šis 130 lapų albumas su suklijuotomis 504 medalių 995 iliustracijomis paskyrė SBU Meno fakulteto bibliotekai, kurios dalis knygų mums atiteko. Apie kitą unikalią albumą

„Ružne Rysunki“ lenkų mokslo darbuose „Prześląd Wschodni“ rašė M. Zglinskis. Jis, išsifotografavęs rūpimus originalius vargonų piešinius, bandė juos straipsnyje komentuoti. Doktorantas G. Povilionis savo disertacijoje „Vilniaus vėlyvojo baroko vargondirbystės mokykla“ kai kuriuos M. Zglinskio teiginius patikslino. Nei lenkų, nei lietuvių tyrinėtojas nenustatė, kas, kada ir kur sudarė šį albumą, užpildytą iš įvairiausių leidinių surinktomis ir suklijuotomis interjero architektūros puošybą atspindinčių iliustracijų kopijomis. Titulinis lapas išpūstas, o pavadinimas užrašytas tik nugarėlėje. Žinome, kad šią knygą turėjo tautodailininkas Jonas Danauskas, pats projektavęs ir statęs bažnyčios altorius, puošęs jas skulptūromis, paveikslais. Tai patvirtina viename lape įrašyta jo pavardė. Danauskas ar jo artimieji albumą dovanavo Kauno meno mokyklos bibliotekai. Taip iš Kauno jis atkeliavo į Vilnių.

Tai gi nežinomi, nenuspėjami būna knygos keliai ir likimai.

VDA stendo vaizdai iš Parodų ir koncertų centre „Litexpo“ vykusios parodos „Mokymasis. Studijos. Karjera“

V. Zaikauskos nuotr.

